

DAMN JAN

Damnjanov stalni afinitet prema jasnim i pravilnim oblicima ispoljio se tokom 1968-69. godine u jednom novom vidu: umesto ranih razrađenih i složenih kompozicija znakova došlo je sada u njegovom slikarstvu do koncentracije na jednostavnije celine u kojima je istaknuta elementarna jezgrovitost vizuelne eksprezije sadržana u primarnim geometrijskim likovima i oblicima. U ovom procesu što čistijeg definisanja sastava slike Damnjan se koristio nekim principima analize i naglašavanja bitnih likova činjenica (boje, forme i prostora) u postupcima koje je afirmiralo aktuelno „minimalističko“ slikarstvo i tim povodom treba istaći da je Damnjan prvi u savremenoj jugoslovenskoj umetnosti osetio i znao da na jedan vlastiti način iskoristi izuzetno važna plastička istekstva koja je donela nova generacija američkih slikara, u rasponu od Louisa i Nolanda do Kellya i Stelle. U ovakovom tipu slikarstva došlo je, naime, s jedne strane do ponovne rehabilitacije vrednosti boje koja je prvi put posle fovizma dala u svojoj maksimalnoj čistoti i bistritini, dok su istovremeno, s druge strane, elementi kompozicije bili uslovljeni jednim preglednim ali i slobodnim geometrijskim poretkom koji je čuvao onu neophodnu strukturalnu čvrstoću slike. Unutar ovih opštih određenja Damnjan je unio još jednu osobinu koja čini osnovnu karakteristiku njegovog poslednjeg ciklusa: to je osobina iluzionirane voluminoznosti pravilnog geometrijskog tela, najčešće kubusa, koji je u centru slike istaknut u fikciji svoje moguće prostorne prisutnosti. Ovakvim tretmanom

svog osnovnog motiva, današnje Damnjanovo slikarstvo oscilira na jednoj osetljivoj granici između iluzionizma i konkretnosti i tom dvoznačnošću između stvarne dvodimenzijsalnosti slikane površine i fiktivne trodimenzionalnosti predstavljene forme, plastički sadržaj Damnjanove slike dobija jednu lako uočljivu višesmislenost, jednu ambivalentnost odnosa forme i prostora, što ovom slikarscu daje naglašene lirske i čulne kvalitete unatoč njezine vrlo precizne plastične organizacije. Zasnivajući efikasnost svojih zamisli upravo na sjedinjavanju ovog dvojstva senzibilitati i sistematičnosti, na funkcionalnom usaglašavanju subjektivnog životnog iskustva i objektivnih likovnih instrumenata kojima se ta iskustva iskazuju, današnje Damnjanovo slikarstvo odnosi se prema realnosti na jedan posredan, ali zato i ne manje aktivan način. Jer, mada doživljavanje njegovih poslednjih slika više ne zahteva nikakve naknadne projekcije izvan njihove čiste plastične suštine i ne prepostavlja jednosmerni simbolički odnos prema pojedinim fenomenima predmetnosti, u samom procesu mišljenja i građenja ovih dela stalno je prisutna jedna čvrsta volja kojom Damnjan saopštava svoje osnovno subjektivno stanovšte: to je njegov otpor prema svim onim strukturama savremenog sveta i savremenog društva koje ugrožavaju slobodu i neposrednost osećanja, mišljenja i delanja, kao i, ujedno, njegovo zalažanje za princip jednog aktivističkog racionalizma koga danas smatra neophodnim u svakoj pozitivnoj ljudskoj individualnoj i kolektivnoj akciji.